

**Wystąpienie Przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego
Krajowej Rady Spółdzielczej
dr. Jerzego Jankowskiego
z okazji Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości 2019**

Szanowny Pani Marszałek,

Szanowni Państwo Posłowie i Senatorowie,

Szanowni Przybyli Goście,

Szanowni Koleżanki i Koledzy Spółdzielcy,

Pragnę serdecznie powitać wszystkich uczestników centralnych uroczystości z okazji Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości 2019. Społeczność spółdzielcza na całym świecie już 97. raz obchodzi swoje święto, które zostało ustanowione przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy w 1923 roku.

W tym roku tematem przewodnim Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości jest „**Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i godna praca**”. W tym zdaniu zawiera się wyjątkowo ważne i ciągle aktualne przesłanie, a zarazem drogowskaz dla współczesnego świata. Szeroko pojmowany rozwój cywilizacyjny powinien przede wszystkim służyć człowiekowi, który będzie się mógł realizować mając zapewnioną godną pracę. We współczesnym świecie kwestie związane z godnością pracy i godnością pracownika zeszły na daleki plan, ustępując miejsca takim problemom, jak choćby pomnażanie zysków, postęp technologiczny, rozwój inwestycji, które stały się wartością same dla siebie. W wyniku procesów globalizacyjnych

i postępującej komercjalizacji, człowiek niemal zupełnie został pozbawiony podmiotowego charakteru w życiu ekonomicznym. Tym samym praca jest coraz częściej uznawana za wartość samą w sobie i cel, któremu człowiek ma być całkowicie podporządkowany.

Dlatego też naszym zadaniem powinno być podkreślanie wielkiej i doniosłej roli spółdzielczości, dla której każdy człowiek jest podmiotem, a praca dowartościowuje go stanowiąc narzędzie do zaspokajania jego różnorodnych potrzeb. Spółdzielczość to nie tylko jeden z sektorów gospodarki, ale to także swego rodzaju sposób patrzenia na otaczającą rzeczywistość i filozofia stawiająca człowieka ponad regułami i zasadami ekonomii, które powinny służyć człowiekowi, a nie odwrotnie. Spółdzielnie to przedsiębiorstwa skoncentrowane na ludziach, dla których celem nadrzędnym i pierwszoplanowym jest rozwój pracowników idący w parze z poszanowaniem ich godności. Wielkim zadaniem i wyzwaniem całego ruchu spółdzielczego jest zapewnianie miejsc pracy, a przez to promowanie godnej pracy we wszystkich sektorach gospodarki. Godna praca oznacza m.in. gwarancję odpowiednich warunków do jej wykonywania, sprawiedliwe wynagrodzenie, ale zapewnienie stosowania zasady subsydiarności wobec każdego pracownika. To z kolei jest warunkiem rzeczywistego rozwoju, motywując każdego do wprowadzania zmian w swoim życiu, a tym samym zmian w skali społeczeństw, państw i całego świata.

Warto w tym miejscu przytoczyć słowa papieża św. Jana Pawła II z jednej z jego encyklik poświęconych pracy i godności człowieka – **„Człowiek powinien pracować zarówno ze względu na nakaz Stwórcy, jak też ze względu na swoje własne człowieczeństwo, którego utrzymanie i rozwój domaga się pracy”**.

Spółdzielczość to ciągle bardzo duży i liczący się sektor gospodarki, zarówno w skali globalnej, jak i naszego kraju. Na całym świecie spółdzielnie zatrudniają blisko 300 milionów ludzi, czyli około 10 procent wszystkich pracujących zawodowo. W Polsce działa około 10 tysięcy spółdzielni, w których pracuje blisko 300 tysięcy osób. Jest to olbrzymi potencjał, którego właściwe wykorzystanie jest naszym podstawowym zadaniem. Konieczne jest tu jednak stworzenie odpowiednio mocnych fundamentów, na których można by planować dalszy rozwój. Niezbędny jest właściwy klimat sprzyjający temuż rozwojowi i skutecznej działalności spółdzielni. Doświadczenia ostatnich 25 lat dobitnie pokazują, jak wielkie straty poniosła polska spółdzielczość atakowana przez polityków, ekonomistów czy też dziennikarzy. Wynikały one ze strachu środowisk neoliberalnych, obawiających się porażki tzw. restrukturyzacji gospodarki, w której przestawała się liczyć właśnie godna praca, godność pracownika i jego rozwój osobowościowy.

Dziś, dorobek i bogata tradycja, doświadczenie a przede wszystkim członkowie i pracownicy, są największym kapitałem polskiego ruchu spółdzielczego. Potrzebna jest przychylność zarówno kół politycznych, władz państwowych, jak również społeczeństwa, aby ten kapitał nie został do końca zmarnowany. Właściwe regulacje prawne dostosowujące sektor spółdzielczy do wymogów współczesnego rynku, na którym będzie on równoprawnym uczestnikiem, może zapewnić zrównoważony rozwój ekonomiczny i społeczny państwa. Spółdzielnie powinny stać się obszarem przywracania godności pracy i jej prawdziwego sensu. Tu znowu można posłużyć się, jakże trafną i ponadczasową myślą św. Jana Pawła II, który pisał: **„Samo nagromadzenie dóbr, nawet z korzyścią dla większości, nie wystarcza do urzeczywistnienia ludzkiego szczęścia. Także dostęp do wielorakich dobrodziejstw, nie przynosi ze sobą wyzwolenia spod wszelkiego rodzaju zniewolenia. Przeciwnie, jeśli cała wielka masa zasobów i możliwości oddana do**

dyspozycji człowieka nie jest kierowana zmysłem moralnym i zorientowana na prawdziwe dobro człowieka, łatwo obraca się przeciw człowiekowi.

Czyż spółdzielczość nie jest tym działem gospodarki, który przez dwa stulecia udowodnił, że w swojej działalności kieruje się zmysłem moralnym i prawdziwym dobrem człowieka?

O doniosłości roli i znaczenia spółdzielczości we współczesnym społeczeństwie mówimy dziś także przez pryzmat historii ruchu spółdzielczego silnie splecionej z historią państwa polskiego. Przypominają nam o tym rocznice najważniejszych wydarzeń. W minionym roku uroczyście obchodziliśmy 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. To świętowanie nie zakończyło się jednak z końcem ubiegłego roku. Następne kilka lat to ciąg rocznic związanych z kształtowaniem się Niepodległej Polski oraz z polskim ruchem spółdzielczym. Przypominanie przełomowych wydarzeń w polskiej spółdzielczości w kontekście historii naszego kraju powinno być źródłem inspiracji i siły do działania we współczesnych realiach. Wspomnę w tym miejscu i kilku wydarzeniach, które były swoistymi kamieniami milowymi w dziejach Polski i polskiej spółdzielczości.

W bieżącym roku obchodzimy 150. rocznicę powstania na ziemiach polskich spółdzielczości spożywców. Zapoczątkowały ją stowarzyszenia spożywców „Merkury” w Warszawie, „Oszczędność” w Radomiu i „Zgoda” w Płocku. Powstała ona z naturalnej potrzeby ludzi, pragnących godnie żyć i bronić własnej tożsamości narodowej i kulturowej. Spółdzielczość spożywców jest nierozzerwalnie związana z dziejami naszego państwa. Twórcami i przywódcami tego ruchu byli wielcy Polacy, działacze społeczni, gospodarczy, politycy i twórcy kultury, jak: Romuald Mielczarski, Marian Rapacki, Maria Dąbrowska, Stefan Żeromski, Stanisław Thugutt, Ignacy Daszyński czy prezydent Rzeczypospolitej Polskiej – profesor Stanisław Wojciechowski.

Spółdzielczość spóżywców była ostoją wolności, polskości i gwarantem godności człowieka i jego pracy w okresie zaborów, wojen światowych, a także w czasach PRL, kiedy bezskutecznie starano się odebrać prawdziwy charakter naszego ruchu.

Dziś spółdzielczość „Społem” jest ciągle ważnym i liczącym się uczestnikiem życia gospodarczego Polski. Niezwykle bogata tradycja ukształtowana w ciągu 150 lat jej historii stanowi trudny do przecenienia element składowy historii Polski. Jest to także swego rodzaju symbol polskości i tradycji narodowych, a także pracy dla dobra państwa i społeczeństwa polskiego. Współcześnie „Społem” jest symbolem patriotyzmu ekonomicznego, który nie zawsze jest doceniany i traktowany jako przejaw braku postępu i nowoczesności. Ostatnie lata stawiały i stawiają przed spółdzielcami spod znaku „Społem” poważne i trudne wyzwania. Chodzi o utrzymanie posiadanej substancji i niedopuszczenie do dalszego uszczuplenia majątku spółdzielczego. Ciągle jeszcze „Społem” przewyższa pod względem liczby sklepów inne znane sieci, mając około cztery tysiące placówek handlowych. Mimo to piętno okresu transformacji sprawia, że konkurowanie z innymi sieciami jest niezwykle trudne.

Wszystkim członkom spółdzielni „Społem” i obecnemu tu kierownictwu Krajowego Związku Spółdzielni Spóżywców „Społem” z panem prezesem Ryszardem Jańskim, pragnę w złożyć najszczerze gratulacje i życzenia wytrwałości w dalszej pracy, sukcesów zawodowych wyrażających się rozwojem branży „Społem” i kontynuowaniem wspaniałych 150-letnich tradycji.

Chciałbym w tym miejscu wspomnieć jeszcze o dwóch ważnych rocznicach, które są dopiero przed nami. W 2020 roku przypada 130. rocznica powstania na ziemiach polskich spółdzielczości mieszkaniowej. Dwie pierwsze

spółdzielnie w Bydgoszczy i w Poznaniu zapoczątkowały ten ruch, który zaczął się dynamicznie rozwijać w Polsce Niepodległej po 1918 roku. Zaspokajając fundamentalną potrzebę każdej rodziny, stał się największą branżą spółdzielczą, która zrzesza obecnie około 3,5 miliona członków. W mieszkaniach spółdzielczych zamieszkuje około 10 milionów ludzi, którzy tworzą lokalne wspólnoty będące ważnym elementem społeczeństwa obywatelskiego. Przez 10 lat wykształcił się silny ruch spółdzielczości mieszkaniowej, który jest silny przede wszystkim siłą swoich członków. Oparł się najcięższym atakom środowisk chcących doprowadzić do jego likwidacji, jako największego zagrożenia dla rynku deweloperskiego. Pragnę wyrazić nadzieję, że najgorsze dla naszego ruchu minęło i teraz może być już tylko lepiej.

I wreszcie trzecie wydarzenie, niezwykle ważne, którego 100. rocznicę także będziemy obchodzić w 2020 roku. Mam na myśli uchwalenie pierwszej polskiej Ustawy o spółdzielniach 29 października 1920 roku. U progu odrodzonego państwa Sejm Ustawodawczy przystąpił do prac nad ustawą spółdzielczą. Jednym z jej autorów był profesor Stanisław Wojciechowski, który wówczas pełnił funkcję ministra spraw wewnętrznych. Uchwalenie ustawy było wydarzeniem przełomowym dla polskiego ruchu spółdzielczego. Została ona wówczas uznana za najnowocześniejszy tego rodzaju akt prawny. Jest to dla naszego środowiska niewątpliwie powód do dumy, ale jednocześnie wskazanie, że należy niestrudzenie pracować na rzecz rozwoju spółdzielczości i zabiegać o ten jak najlepszy dla niej klimat polityczny i społeczny.

Pragnę już teraz zaprosić wszystkich tu obecnych do włączenia się w przygotowanie tych, jakże ważnych dla nas wszystkich obchodów rocznicowych.

Budowa silnej spółdzielczości to warunek równomiernego rozwoju ekonomicznego i społecznego państwa. 200 lat historii niezłomie pokazuje, że

zawsze odgrywała trudną do przecenienia rolę w życiu społeczeństwa. Dziś jest niewątpliwie alternatywą dla wielu różnych prawnoprawno – organizacyjnych form gospodarowania. Jest także szansą dla wszystkich, którzy chcą się realizować i rozwijać zawodowo z poszanowaniem godności pracy ludzkiej.

Krokiem w kierunku budowania nowych i silnych fundamentów polskiej spółdzielczości oraz przywrócenia jej należnego miejsca i roli jest niewątpliwie odbudowa kształcenia spółdzielczego. Z satysfakcją pragnę powiedzieć, że Krajowa Rada Spółdzielcza finalizuje prace zmierzające do stworzenia ośrodka kształcenia akademickiego dla kadr spółdzielczych. Nowoczesna i sprawnie działająca spółdzielczość wymaga przede wszystkim ludzi o najwyższych kwalifikacjach, którzy zagwarantują, że spółdzielnie będą mogły w pełni konkurencyjnymi podmiotami w globalnej gospodarce.

Taki ośrodek akademicki powstaje w porozumieniu z Uniwersytetem Rzeszowskim, gdzie będzie funkcjonował Spółdzielczy Instytut Badawczy Filia w Rzeszowie. Pierwszym naszym wspólnym celem będzie uruchomienie w najbliższym roku akademickim studiów podyplomowych dla pracowników spółdzielni oraz dla wszystkich, którzy chcieliby związać swoje życie zawodowe ze spółdzielczością. W planach jest także uruchomienie studiów magisterskich, których adresatami będzie m.in. młodzież, która wykazuje coraz większe zainteresowanie sektorem spółdzielczym, widząc w nim nową i atrakcyjną drogę rozwoju zawodowego.

Wszystkie te działania to ważny krok w kierunku budowania silnych podstaw nowoczesnego ruchu spółdzielczego, przyjaznego człowiekowi, opartego na wiedzy, nowoczesnych technologiach innowacyjnych rozwiązaniach a tym samym zwiększającego swoją konkurencyjność gospodarczą.

Koleżanki i Koledzy,

Z okazji Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości pragnę Wam wszystkim i Waszym Rodzinom złożyć najserdeczniejsze życzenia satysfakcji z pracy, determinacji i wytrwałości w podejmowaniu nowych wyzwań. Życzę Państwu zdrowia, realizacji wszelkich planów i zamierzeń oraz wszelkiej pomyślności w życiu zawodowym i rodzinnym.